

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ

Сумська філія

Кафедра юридичних дисциплін

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

**навчальної дисципліни «Кримінальний процес»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 Право (право)**

за темою: «Провадження з перегляду судових рішень»

Суми 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри юридичних дисциплін (протокол № 1 від
від 29.08.2023)

Розробник:

1. Викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ Матус В.В.

Рецензент:

1. Завідувач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС, доктор юридичних наук, доцент Панасюк О. В.

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

1. Поняття апеляційного провадження та його загальна характеристика.
2. Право на апеляційне оскарження процесуальний порядок і строки апеляційного оскарження.
3. Форма та зміст апеляційної скарги. Залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або відмова у відкритті провадження.
4. Наслідки подання апеляційної скарги. Підготовка до апеляційного розгляду.
5. Заперечення на апеляційну скаргу. Відмова від апеляційної скарги, зміна і доповнення апеляційної скарги під час апеляційного провадження.
6. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Апеляційний розгляд.
7. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги.
8. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції.
9. Судові рішення суду апеляційної інстанції.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Список рекомендованих джерел:

Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини : прийнята і проголошена резолюцією 217A(III) ГА ООН від 10 груд. 1948 р. *Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи*. Київ, 1992. С. 18–24.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права: прийнятий резолюцією 2200A(XXI) ГА ООН від 16 груд. 1966 р. *Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи*. Київ, 1992. С. 36– 62.
3. Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року) : прийнята в Римі, 4 листоп. 1950 р. *Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій*. Амстердам – Київ, 1996. С. 12–17.
4. Конституція України : прийнята 28 черв. 1996 р. ; (із змін. та допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>(дата звернення: 01.09.2023).
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. *Верховна Рада України*:URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 01.09.2023).
7. Кримінальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. Київ : Алерта ; ЦУЛ, 2011. 174 с.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05 лип. 2012 р. *Верховна Рада України*:[сайт].URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>(дата звернення: 01.09.2023).
9. Про амністію : Закон України від 12 груд. 2008 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2009. № 15. Ст. 189.
- 10.Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02 черв. 2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577.
- 11.Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 № 1404-VIII *Верховна Рада України*:[сайт].URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19> (дата звернення: 01.09.2023).
- 12.Про військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон України від 7 берез. 2002 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. 32. Ст. 225.
- 13.Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23 груд. 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994, № 11. Ст. 50.
- 14.Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 листоп. 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст. 55.
- 15.Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : Закон України від 23 груд. 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 11. Ст. 51.
- 16.Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>. (дата звернення: 01.09.2023).
- 17.Про звернення громадян : Закон України від 2 жовт. 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256.
- 18.Про Національну поліцію : Закон України від 02 лип. 2015 р. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Ст. 2075. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. (дата звернення: 01.09.2023).
- 19.Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовт. 2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2472. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1698-18/page>. (дата звернення: 01.09.2023).
- 20.Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лют. 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.
- 21.Про органи внутрішніх справ : Закон України від 02 лип. 2015 р. *Верховна Рада України*:[сайт].URL:http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=54672 (дата звернення: 01.09.2023).
- 22.Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24 січ. 1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 6.

Ст. 35.

23. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України від 30 черв. 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. № 35. Ст. 358.
24. Про попереднє ув'язнення : Закон України від 30 черв. 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 35. Ст. 360.
25. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 87. Ст. 2471.
26. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 берез. 1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст. 382.
27. Про судову експертизу : Закон України від 25 лют. 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 28. Ст. 232.
28. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 лип. 2010 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 41–45. Ст. 529.
29. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні : затв. Указом Президента України від 10 черв. 1993р. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/93> (дата звернення: 01.09.2023).
30. Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення : постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 жовт. 2014 р. №11. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011740-14> (дата звернення: 01.09.2023).
31. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 5 квіт. 2013 р. №223–558/0/4–13. *Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи*. Київ : Юрінком Інтер, 2013. С. 174–184.
32. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до кримінального процесуального кодексу України : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квіт. 2013 р. №511-550/0/4-13. *Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи*. Київ : Юрінком Інтер, 2013. С. 157–174.
33. Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 09 листоп. 2012 р. № 1640/0/4-12. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1640740-12> (дата звернення: 01.09.2023).
34. Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань : наказ Генеральної прокуратури України від 6 квіт. 2016 р. № 39. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16> (дата звернення: 01.09.2023).

- 35.Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 8 лют. 2019 р. № 100. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#n7> (дата звернення: 01.09.2023).
- 36.Про затвердження Інструкції про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 13 лип. 2016 р. № 654. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-16#n7> (дата звернення: 01.09.2023).
- 37.Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події : наказ МВС України від 03 листоп. 2015 р. № 1339. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15> (дата звернення: 01.09.2023).
- 38.Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів : постанова Кабінету Міністрів України від 1 лип. 1996 р. № 710. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-96-%D0%BF> (дата звернення: 01.09.2023).
- 39.Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Міністерства юстиції України від 08 жовт. 1998 р. № 53/5 ; у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26 груд.2012 р. № 1950/5. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98/page> (дата звернення: 01.09.2023).
- 40.Про затвердження Порядку застосування електронних засобів контролю : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08 черв. 2017 р. № 480. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-17#n7> (дата звернення: 01.09.2023).
- 41.Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини : наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я, Генеральної прокуратури від 29 верес. 2017 р. № 807/1193/279. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1299-17#n7> (дата звернення: 01.09.2023).
- 42.Про затвердження Порядку внесення коштів на спеціальний рахунок у разі застосування застави як запобіжного заходу : постанова Кабінету

Міністрів України від 11 січ. 2012 р. № 15. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-2012-%D0%BF>. (дата звернення: 01.09.2023).

43. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 28 груд. 2011 р. № 1363. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D0%BF> (дата звернення: 01.09.2023).

44. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07 лип. 2017 р. № 575. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17> (дата звернення: 01.09.2023).

45. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06 лип. 2017 р. № 570. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#n9> (дата звернення: 01.09.2023).

46. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16 лют. 2018 р. № 111. *Верховна Рада України*: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0371-18#n7> (дата звернення: 01.09.2023).

48. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03 жовт. 2012 р. № 223-1430/0/4-12. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1430740-12>. (дата звернення 01.09.2023)

Монографії, підручники, навчальні посібники, збірники наукових статей, тези доповідей на конференціях, круглих столах:

1. Азаров Ю. І., Письменний Д. П., Хабло О. Ю. Відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні за рахунок держави. *Юридична наука*. 2014. № 5. С. 49–56.
2. Актуальні питання кримінального законодавства України та практики його застосування примусу : монографія. Київ : Право, 2017. 400 с.
3. Білоус О. В. Законодавча регламентація проникнення до житла чи іншого володіння особи під час кримінального провадження. *Держава і право* : зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. 2014. Вип. № 65. С. 264–272.
4. Білоус О. В. Окремі питання застосування домашнього арешту у кримінальному провадженні. *Юридична наука*. 2014. № 10. С. 97–103.
5. Ващук О. П. Невербальна інформація у кримінальному провадженні: теоретико-методологічні основи : монографія. Одеса : Гельветика, 2017. 430 с.
6. Верхогляд-Герасименко О. В. Забезпечення майнових прав особи при

застосуванні заходів кримінально–процесуального примусу : монографія. Харків : Юрайт, 2012. 216 с.

7. Грошевий Ю. М., Шило О. Г. Підстави обрання запобіжних заходів за новим КПК України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1 (5). С. 220–226.

8. Гумін О. М. Тимчасовий доступ до речей і документів як один із заходів забезпечення кримінального провадження. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1 (5). С. 227–231.

9. Зеленський С. М., Назаренко С. П., Письменний Д. П. Провадження у справах дітей, які не досягли віку кримінальної відповідальності : навч. посібник. Київ : КНТ, 2012. 160 с.

10. Ільєва Т. Г. Надання слідчим суддею дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. *Європейські перспективи*. 2013. № 7. С. 105–109.

11. Кастарнов Д. Б., Азаров Ю. І. Доказування обставин, які характеризують особу обвинуваченого (підозрюваного), у кримінальному провадженні : монографія. Київ : Кафедра, 2017. 176 с.

12. Климчук М. П. Тимчасовий доступ до речей і документів, як захід забезпечення кримінального провадження. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 2 (6). С. 185–189.

13. Кримінальне процесуальне право України : навч. посібник / за ред. професорів В. Г. Гончаренка та В. А. Колесника. Київ : Юстиніан, 2014. 576 с.

14. Кримінальний процес України: підручник / В. М. Тертишник. 7-ме вид. Харків : Правова Єдність, 2017. 840 с..

15. Кримінальний процес : навч. посібник / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін. Харків : Право, 2017. 288 с.

16. Кримінальний процес в питаннях і відповідях. Загальна і Особлива частини : навч. посібник / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, О. Ю. Хабло. 3-тє вид., доповн. і переробл. Київ : Скіф, 2013. 256 с.

17. Кримінальний процес в питаннях і відповідях. / Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, О. Ю. Хабло, О. В. Римарчук. 4-тє вид. Київ : КНТ, 2016. 269 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. <https://rada.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> – офіційний веб-сайт Верховного Суду.

3. <http://www.president.gov.ua> – офіційний веб-сайт Президента України.

4. <http://www.kmu.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

5. <https://mvs.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.

6. <https://www.npu.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Національної поліції України.

7. <https://ssu.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Служби безпеки України.

8. <https://nabu.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Національного антикорупційного бюро України.

9. <https://dbr.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Державного бюро розслідувань.

10. <https://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index> – офіційний веб-сайт Державної кримінально-виконавчої служби.

МЕТА ЛЕКЦІЇ:

Сформуувати уявлення про суть та значення таких стадій кримінального процесу як перегляд в апеляційному порядку, перегляд в касаційному порядку та провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

ВСТУП

Перегляд судових рішень у кримінальних провадженнях є однією з важливих гарантій здійснення правосуддя відповідно до вимог закону.

Розгляд справи в апеляційному і касаційному порядку та у порядку виключного провадження є самостійними стадіями кримінального процесу, в яких перевіряються законність і обґрунтованість вироків і ухвал суду.

Судова система в будь-якій країні створює ієрархічну вертикаль, маючи при цьому певну кількість інстанцій, кожній з яких притаманне виконання тієї чи іншої функції.

Головною запорукою права на судовий захист була і залишається можливість оскарження і перегляду судового рішення. Судочинство не може обійтись без спеціального способу критики і виправлення судових помилок судами вищих інстанцій. Для сторін оскарження судового рішення гарантує можливість відстоювати свою позицію і намагатись встановленими законами засобами досягти відміни судового рішення, що суперечить їх інтересам.

Перегляд судового рішення має також і психологічне значення. Думка про те, що рішення суду першої інстанції не є остаточним і може бути переглянуто більш досвідченими і кваліфікованими суддями, сприятливо і заспокоїливо діє на осіб, які приймають участь у розгляді справи в суді першої інстанції.

1. Поняття апеляційного провадження та його загальна характеристика

Апеляційне провадження - це стадія кримінального провадження, яка являє собою врегульовану кримінальним процесуальним законом діяльність суду апеляційної інстанції з перегляду (перевірки) за апеляційними скаргами учасників кримінального провадження рішень суду першої інстанції, які не

набрали законної сили. Порядок провадження в суді апеляційної інстанції регулюється главою 31 КПК.

Основні завдання провадження в суді апеляційної інстанції:

- 1) забезпечення реалізації права кожного на справедливий суд;
- 2) перевірка законності й обґрунтованості судових рішень першої інстанції, які оскаржуються;
- 3) виправлення помилок у застосуванні норм матеріального чи процесуального права;
- 4) недопущення виконання незаконних і необґрунтованих судових рішень;
- 5) здійснення процесуального контролю за діяльністю судів першої інстанції; 6) формування однакового розуміння та застосування законів судами першої інстанції, оскільки апеляційне провадження є також і засобом процесуального впливу на діяльність судів першої інстанції.

Предметом апеляційного оскарження можуть бути ухвалені судами першої інстанції судові рішення, які не набрали законної сили:

- 1) вироки, крім випадків, передбачених КПК;
- 2) ухвали про застосування чи відмову в застосуванні примусових заходів медичного або виховного характеру;
- 3) інші ухвали у випадках, передбачених КПК, до яких, зокрема, слід віднести такі: про закриття кримінального провадження (ст. 284 КПК); про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності (ст. 288 КПК); про вирішення питань, пов'язаних із виконанням вироку (ст. 539 КПК) та ін.;
- 4) ухвали слідчого судді у випадках, передбачених ст. 309 КПК.

Зокрема, про відмову у наданні дозволу на затримання (п. 1 ч. 1 ст. 309 КПК); про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або відмову в його застосуванні (п. 2 ч. 1 ст. 309 КПК); про арешт майна або відмову у ньому (п. 9 ч. 1 ст. 309 КПК) тощо.

Особливості апеляційного оскарження окремих судових рішень передбачені ст. 394 КПК. Так, зокрема, не можуть бути оскаржені в апеляційному порядку наступні судові рішення: 1) вирок суду першої інстанції,

ухвалений за результатами спрощеного провадження, передбаченого статтями 381-382 КПК, з підстав: а) розгляду справи за відсутності учасників судового провадження; б) не дослідження доказів у судовому засіданні; в) оспорювання встановлених досудовим розслідуванням обставин; 2) судові рішення суду першої інстанції лише з підстав заперечення обставин, які ніким не оспорювалися під час судового розгляду і дослідження яких було визнано судом недоцільним відповідно до положень ч. 3 ст. 349 КПК; 3) ухвали, постановлені під час судового провадження в суді першої інстанції до ухвалення (постановлення) судових рішень, які вирішують справу по суті, крім випадків, визначених КПК (зокрема, таким випадком є можливість оскарження рішення суду за результатами підготовчого судового засідання про повернення прокурору обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру).

2. Право на апеляційне оскарження процесуальний порядок і строки апеляційного оскарження.

Вичерпний перелік осіб, які наділені правом подати апеляційну скаргу, вставлені ст. 393 КПК. До таких осіб належать:

1) обвинувачений, стосовно якого ухвалено обвинувальний вирок, його законний представник чи захисник - в частині, що стосується інтересів обвинуваченого, тобто в тому випадку, коли зміст вироку (вступної, мотивувальної або резолютивної частин) прямо або опосередковано стосується інтересів обвинуваченого;

2) обвинувачений, стосовно якого ухвалено виправдувальний вирок, його законний представник чи захисник - в частині мотивів і підстав виправдання (можуть бути оскаржені формулювання мотивувальної частини виправдувального вироку, якщо, на думку апелянтів, суд допустив такі, що залишають сумніви у невинуватості обвинуваченого або іншим чином компрометують його);

3) підозрюваний, обвинувачений, його законний представник чи захисник на інші судові рішення, які підлягають оскарженню, або ухвали

слідчого судді, щодо яких законом визначена можливість подання апеляційної скарги, без встановлення меж такого оскарження;

4) законний представник, захисник неповнолітнього чи сам неповнолітній, щодо якого вирішувалося питання про застосування примусового заходу виховного характеру, - в частині, що стосується інтересів неповнолітнього;

5) законний представник та захисник особи, щодо якої вирішувалося питання про застосування примусових заходів медичного характеру, оскільки сама особа, щодо якої вирішувалось питання про застосування примусових заходів медичного характеру, не є суб'єктом апеляційного оскарження;

6) прокурор;

7) потерпілий або його законний представник чи представник - у частині, що стосується інтересів потерпілого, але в межах вимог, заявлених ними в суді першої інстанції. Якщо внаслідок кримінального правопорушення настала смерть особи або особа перебуває у стані, який унеможливорює подання нею апеляційної скарги, така скарга може бути подана близьким родичем або членом сім'ї, якого визнано потерпілим за відповідною заявою;

8) цивільний позивач, його представник або законний представник - у частині, що стосується вирішення цивільного позову;

9) цивільний відповідач або його представник - у частині, що стосується вирішення цивільного позову;

10) представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, - у частині, що стосується інтересів юридичної особи;

11) фізична або юридична особа - у частині, що стосується її інтересів під час вирішення питання про долю речових доказів, документів, які були надані суду; третя особа - у частині, що стосується її інтересів під час вирішення питання про спеціальну конфіскацію;

12) викривач - у частині, що стосується його інтересів під час вирішення питання виплати йому винагороди як викривачу;

12) інші особи у випадках, передбачених КПК. До таких, зокрема, належать: особа, щодо якої прийнято рішення про відсторонення її від посади (п. 11 ч. 1 ст. 309 КПК); особи, яким слідчим суддею відмовлено у задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження, повернуто скаргу на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора або відмову у відкритті провадження по ній (ч. 2 ст. 309 КПК).

Право на подання апеляційної скарги мають також незалежно від їх участі в судовому провадженні прокурори вищого рівня: Генеральний прокурор України, його перший заступник та заступники, керівник регіональної прокуратури, його перший заступник та заступники.

Залежно від предмета апеляційного оскарження встановлені наступні *строки подачі апеляцій*: на вирок або ухвалу про застосування чи відмову у застосуванні примусових заходів медичного або виховного характеру - протягом 30 днів з дня їх проголошення; на інші ухвали суду першої інстанції - протягом 7 днів з дня оголошення ухвали; на ухвалу слідчого судді - протягом 5 днів з дня її оголошення.

Обчислення строку на апеляційне оскарження відбувається не з моменту проголошення судового рішення, а з *моменту вручення (отримання)* його копії у разі: 1) якщо особа перебуває під вартою; 2) якщо ухвалу суду або слідчого судді було постановлено без виклику особи, яка її оскаржує; 3) якщо вирок було ухвалено без виклику особи, яка його оскаржує, в порядку, передбаченому для спрощеного провадження щодо кримінальних проступків. При закінченні строку на апеляційне оскарження він може бути поновлений судом апеляційної інстанції за наявності клопотання відповідної особи, яка має право на подачу апеляційної скарги, про поновлення цього строку із обов'язковим зазначенням поважних причин пропуску (ст. 117 КПК).

Від предмета оскарження також залежить *порядок подачі апеляційної скарги*: 1) через суд, який ухвалив рішення, - на всі судові рішення, ухвалені судом першої інстанції; 2) безпосередньо до суду апеляційної інстанції - на ухвали слідчого судді.

Судом першої інстанції через 3 дні після закінчення строку апеляційного оскарження судового рішення надсилаються до суду апеляційної інстанції всі апеляційні скарги, що надійшли, разом із матеріалами кримінального провадження.

Учасниками апеляційного провадження є сторони кримінального провадження, потерпілий, його представник та законний представник, цивільний позивач, його представник та законний представник, цивільний відповідач та його представник, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт, а також інші особи, за клопотанням або скаргою яких у випадках, передбачених КПК України, здійснюється судове провадження.

3. Форма та зміст апеляційної скарги. Залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або відмова у відкритті провадження.

Апеляційна скарга подається у письмовій формі, підписується особою, яка її подає та обов'язково повинна містити: 1) найменування суду апеляційної інстанції; 2) прізвище, ім'я та по батькові (найменування), місце проживання (перебування) особи, яка подає апеляційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є; 3) судові рішення, яке оскаржується, і назва суду, який його ухвалив; 4) вимоги особи, яка подає апеляційну скаргу, та їх обґрунтування із зазначенням того, у чому полягає незаконність чи необґрунтованість судового рішення; 5) клопотання особи, яка подає апеляційну скаргу, про дослідження доказів; 6) перелік матеріалів, які додаються.

Якщо особа не бажає брати участь у апеляційному розгляді, вона зазначає це в апеляційній скарзі.

Якщо в апеляційній скарзі зазначаються обставини, які не були досліджені в суді першої інстанції, або докази, які не подавалися суду першої інстанції, то в ній зазначаються причини цього.

Апеляційна скарга підписується особою, яка її подає. Якщо апеляційну скаргу подає захисник, представник потерпілого, то до неї додаються

оформлені належним чином документи, що підтверджують його повноваження відповідно до вимог цього Кодексу.

До апеляційної скарги та доданих до неї письмових матеріалів надаються копії в кількості, необхідній для їх надіслання сторонам кримінального провадження та іншим учасникам судового провадження, інтересів яких стосується апеляційна скарга. Цей обов'язок не поширюється на обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом або тримається під вартою.

Дії суду першої інстанції після одержання апеляційних скарг:

1. Суд першої інстанції через три дні після закінчення строку апеляційного оскарження судового рішення надсилає отримані апеляційні скарги разом із матеріалами кримінального провадження до суду апеляційної інстанції.

2. Апеляційні скарги, що надійшли після направлення матеріалів кримінального провадження до суду апеляційної інстанції, не пізніше наступного дня після їх надходження направляються до суду апеляційної інстанції.

Апеляційна скарга, що надійшла до суду апеляційної інстанції, не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу. Отримавши апеляційну скаргу на вирок чи ухвалу суду першої інстанції, суддя-доповідач протягом трьох днів перевіряє її на відповідність вимогам ст. 396 КПК України і за відсутності перешкод постановляє ухвалу про відкриття апеляційного провадження.

Суддя-доповідач, встановивши, що апеляційну скаргу на вирок чи ухвалу суду першої інстанції подано без додержання вимог, передбачених ст. 396 КПК України, постановляє ухвалу про залишення апеляційної скарги без руху, в якій зазначаються недоліки скарги і встановлюється достатній строк для їх усунення, який не може перевищувати п'ятнадцяти днів з дня отримання ухвали особою, яка подала апеляційну скаргу. Копія ухвали про залишення апеляційної скарги без руху невідкладно надсилається особі, яка подала апеляційну скаргу.

Якщо особа усунула недоліки апеляційної скарги у строк, встановлений суддею-доповідачем, вона вважається поданою у день первинного її подання до суду апеляційної інстанції. Протягом трьох днів після усунення недоліків апеляційної скарги і за відсутності перешкод суддя-доповідач постановляє ухвалу про відкриття апеляційного провадження.

Апеляційна скарга повертається, якщо:

- 1) особа не усунула недоліки апеляційної скарги, яку залишено без руху, в установлений строк;
- 2) апеляційну скаргу подала особа, яка не має права подавати апеляційну скаргу;
- 3) апеляційна скарга не підлягає розгляду в цьому суді апеляційної інстанції;
- 4) апеляційна скарга подана після закінчення строку апеляційного оскарження і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку або суд апеляційної інстанції за заявою особи не знайде підстав для його поновлення.

Суддя-доповідач відмовляє у відкритті провадження лише, якщо апеляційна скарга подана на судове рішення, яке не підлягає оскарженню в апеляційному порядку, або судове рішення оскаржене виключно з підстав, з яких воно не може бути оскарженим згідно з положеннями ст. 394 КПК України.

Копія ухвали про повернення апеляційної скарги, відмову у відкритті провадження невідкладно надсилається особі, яка подала апеляційну скаргу, разом з апеляційною скаргою та усіма доданими до неї матеріалами.

Ухвала про повернення апеляційної скарги або відмову у відкритті провадження може бути оскаржена в касаційному порядку.

Залишення апеляційної скарги без руху або її повернення не позбавляють права повторного звернення до суду апеляційної інстанції в порядку, передбаченому цим Кодексом, у межах строку на апеляційне оскарження.

4. Наслідки подання апеляційної скарги. Підготовка до апеляційного розгляду.

Особа, яка подала апеляційну скаргу, має право із дотриманням порядку та строків *відмовитись від неї, змінити чи доповнити її* (ст. 403 КПК). Захисник підозрюваного, обвинуваченого, представник потерпілого мають право відмовитися від апеляційної скарги тільки за згодою підозрюваного, обвинуваченого чи потерпілого.

Зміна або доповнення апеляційної скарги здійснюються за клопотанням особи, яка її подала. Про внесення змін і доповнень до апеляційної скарги повинні повідомлятися всі суб'єкти, які беруть участь в апеляційному розгляді.

Відмова від апеляційної скарги допускається тільки до закінчення апеляційного розгляду, а зміна чи доповнення апеляційної скарги може мати місце лише до початку апеляційного розгляду.

Всі суб'єкти права на апеляційне оскарження мають право подати свої заперечення на апеляційну скаргу на вирок чи ухвалу суду першої інстанції, подані іншими учасниками судового розгляду. Подання заперечень на апеляційну скаргу на ухвалу слідчого судді КПК не передбачає.

Подання апеляційної скарги на вирок або ухвалу суду зупиняє набрання ними законної сили та їх виконання, крім випадків, встановлених КПК України.

Подання апеляційної скарги на ухвалу слідчого судді зупиняє набрання нею законної сили, але не зупиняє її виконання, крім випадків, встановлених КПК України

Якщо апеляційну скаргу подано обвинуваченим, щодо якого судом ухвалено вирок за результатами спеціального судового провадження, суд поновлює строк за умови надання обвинуваченим підтвердження наявності поважних причин, передбачених ст. 138 КПК України, та надсилає апеляційну скаргу разом із матеріалами кримінального провадження до суду апеляційної інстанції з дотриманням правил, передбачених ст. 399 КПК України.

Підготовка до апеляційного розгляду

Суддя-доповідач протягом десяти днів після відкриття апеляційного провадження за скаргою на вирок або ухвалу суду першої інстанції:

1) надсилає копії ухвали про відкриття апеляційного провадження учасникам судового провадження разом з копіями апеляційних скарг, інформацією про їхні права та обов'язки і встановлює строк, протягом якого можуть бути подані заперечення на апеляційну скаргу;

2) пропонує учасникам судового провадження подати нові докази, на які вони посилаються, або витребує їх за клопотанням особи, яка подала апеляційну скаргу;

3) вирішує інші клопотання, в тому числі щодо обрання, зміни або скасування запобіжного заходу;

4) вирішує інші питання, необхідні для апеляційного розгляду.

Усі судові рішення судді-доповідача під час підготовки до апеляційного розгляду викладаються у формі ухвали. Копії ухвал надсилаються учасникам судового провадження.

Після закінчення підготовки до апеляційного розгляду суддя-доповідач постановляє ухвалу про закінчення підготовки та призначення апеляційного розгляду.

Обвинувачений підлягає обов'язковому виклику в судове засідання для участі в апеляційному розгляді, якщо в апеляційній скарзі порушується питання про погіршення його становища або якщо суд визнає обов'язковою його участь, а обвинувачений, який утримується під вартою, - також у разі, якщо про це надійшло його клопотання.

5. Заперечення на апеляційну скаргу. Відмова від апеляційної скарги, зміна і доповнення апеляційної скарги під час апеляційного провадження.

Особи, зазначені у ст. 393 КПК України, мають право подати до суду апеляційної інстанції заперечення на апеляційну скаргу на вирок чи ухвалу суду першої інстанції в письмовій формі протягом встановленого судом апеляційної інстанції строку.

У запереченні на апеляційну скаргу зазначається:

1) найменування суду апеляційної інстанції;

2) прізвище, ім'я, по батькові (найменування), місце проживання (перебування) особи, яка подає апеляційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;

3) судові рішення, яке оскаржується, і назва суду, який його ухвалив;

4) номер кримінального провадження в суді апеляційної інстанції, якщо він повідомлений судом апеляційної інстанції;

5) обґрунтування заперечень щодо змісту і вимог апеляційної скарги;

6) у разі необхідності - клопотання особи, яка подає заперечення на апеляційну скаргу;

7) перелік матеріалів, які додаються.

У запереченні на апеляційну скаргу зазначається, чи бажає особа взяти участь в апеляційному розгляді.

Заперечення на апеляційну скаргу підписується особою, яка його подає.

Особа, яка подала апеляційну скаргу, має право відмовитися від неї до закінчення апеляційного розгляду. Захисник підозрюваного, обвинуваченого, представник потерпілого можуть відмовитися від апеляційної скарги тільки за згодою відповідно підозрюваного, обвинуваченого чи потерпілого.

Якщо вирок або ухвала суду першої інстанції не були оскаржені іншими особами або якщо немає заперечень інших осіб, які подали апеляційну скаргу, проти закриття провадження у зв'язку з відмовою від апеляційної скарги, суд апеляційної інстанції своєю ухвалою закриває апеляційне провадження.

До початку апеляційного розгляду особа, яка подала апеляційну скаргу, має право змінити та/або доповнити її. У такому разі суд апеляційної інстанції за клопотанням осіб, які беруть участь в апеляційному розгляді, надає їм час, необхідний для вивчення зміненої апеляційної скарги і подання заперечень на неї.

Внесення до апеляційної скарги змін, які тягнуть за собою погіршення становища обвинуваченого, за межами строків на апеляційне оскарження не допускається.

6. Межі перегляду судом апеляційної інстанції. Апеляційний розгляд.

Суд апеляційної інстанції переглядає судові рішення суду першої інстанції в межах апеляційної скарги.

Суд апеляційної інстанції вправі вийти за межі апеляційних вимог, якщо цим не погіршується становище обвинуваченого або особи, щодо якої вирішувалося питання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру. Якщо розгляд апеляційної скарги дає підстави для прийняття рішення на користь осіб, в інтересах яких апеляційні скарги не надійшли, суд апеляційної інстанції зобов'язаний прийняти таке рішення.

За клопотанням учасників судового провадження суд апеляційної інстанції зобов'язаний повторно дослідити обставини, встановлені під час кримінального провадження, за умови, що вони досліджені судом першої інстанції не повністю або з порушеннями, та може дослідити докази, які не досліджувалися судом першої інстанції, виключно якщо про дослідження таких доказів учасники судового провадження заявляли клопотання під час розгляду в суді першої інстанції або якщо вони стали відомі після ухвалення судового рішення, що оскаржується.

Суд апеляційної інстанції не має права розглядати обвинувачення, що не було висунуте в суді першої інстанції.

Провадження в суді апеляційної інстанції складається з двох частин: підготовка до апеляційного розгляду (ст. 401 КПК) та апеляційний розгляд (ст. 405 КПК). У свою чергу, процедура апеляційного розгляду має такі етапи: 1) відкриття апеляційного провадження; 2) висловлення доводів сторонами; 3) судові дебати; 4) останнє слово обвинуваченого; 5) ухвалення і проголошення судового рішення.

Якщо апеляційна скарга подана з дотриманням установлених строків, відповідає вимогам, викладеним у ст. 396 КПК, і відсутні будь-які інші перешкоди, суддя-доповідач постановляє ухвалу про відкриття апеляційного провадження. Протягом 10 днів після відкриття апеляційного провадження за скаргою на вирок або ухвалу суду першої інстанції суддя-доповідач має вчинити організаційно - розпорядчі дії щодо підготовки до апеляційного

розгляду, передбачені в ст. 401 КПК, та після їх виконання призначити апеляційний розгляд.

Строк, у межах якого може бути призначено апеляційний розгляд, має бути розумним та достатнім для належної підготовки та подання учасниками провадження заперечень, витребування необхідних документів, доставки обвинуваченого тощо.

Сторони та інші учасники кримінального провадження обов'язково сповіщаються про дату, час і місце апеляційного розгляду, тому їх неприбуття без поважних причин не є перешкодою для проведення розгляду. Якщо ж до судового засідання не прибули учасники кримінального провадження, участь яких є обов'язковою, апеляційний розгляд підлягає відкладенню.

Апеляційний розгляд здійснюється згідно з правилами судового розгляду в суді першої інстанції з урахуванням особливостей, передбачених главою 31 КПК України.

Після виконання дій, передбачених ст. 342-345 КПК України, і вирішення клопотань суддя-доповідач у необхідному обсязі доповідає зміст оскарженого судового рішення, доводи учасників судового провадження, викладені в апеляційних скаргах та запереченнях, і з'ясовує, чи підтримують свої апеляційні скарги особи, які їх подали.

Для висловлення доводів, а також у судових дебатах першій надається слово особі, яка подала апеляційну скаргу. Якщо апеляційні скарги подали обидві сторони кримінального провадження, першим висловлює доводи обвинувачений. Після цього слово надається іншим учасникам судового провадження.

Неприбуття сторін або інших учасників кримінального провадження не перешкоджає проведенню розгляду, якщо такі особи були належним чином повідомлені про дату, час і місце апеляційного розгляду та не повідомили про поважні причини свого неприбуття. Якщо для участі в розгляді в судове засідання не прибули учасники кримінального провадження, участь яких згідно з вимогами КПК України або рішенням суду апеляційної інстанції є обов'язковою, апеляційний розгляд відкладається.

Перед виходом суду до нарадчої кімнати для ухвалення судового рішення щодо законності та обґрунтованості вироку суду першої інстанції обвинуваченому, який брав участь в апеляційному розгляді, надається останнє слово.

Суд апеляційної інстанції має право ухвалити судові рішення за результатами письмового провадження, якщо всі учасники судового провадження заявили клопотання про здійснення провадження за їх відсутності.

Якщо під час письмового провадження суд апеляційної інстанції дійде висновку, що необхідно провести апеляційний розгляд, він призначає такий розгляд.

Якщо проводилося письмове апеляційне провадження, копія судового рішення апеляційної інстанції надсилається учасникам судового провадження протягом трьох днів з дня його підписання.

7. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги.

За наслідками апеляційного розгляду за скаргою на вирок або ухвалу суду першої інстанції суд апеляційної інстанції має право:

- 1) залишити вирок або ухвалу без змін;
- 2) змінити вирок або ухвалу;
- 3) скасувати вирок повністю чи частково та ухвалити новий вирок;
- 4) скасувати ухвалу повністю чи частково та ухвалити нову ухвалу;
- 5) скасувати вирок або ухвалу і закрити кримінальне провадження;
- 6) скасувати вирок або ухвалу і призначити новий розгляд у суді першої інстанції.

За наслідками апеляційного розгляду за скаргою на вирок суду на підставі угоди суд апеляційної інстанції, крім рішень, передбачених пунктами 1-5 частини першої ст. 407 КПК України, має право скасувати вирок і направити кримінальне провадження:

- 1) до суду першої інстанції для проведення судового провадження у загальному порядку, якщо угода була укладена під час судового провадження;

2) до органу досудового розслідування для здійснення досудового розслідування в загальному порядку, якщо угода була укладена під час досудового розслідування.

За наслідками апеляційного розгляду за скаргою на ухвали слідчого судді суд апеляційної інстанції має право:

- 1) залишити ухвалу без змін;
- 2) скасувати ухвалу і постановити нову ухвалу.

8. Підстави для скасування або зміни судового рішення судом апеляційної інстанції.

Підстави для скасування або зміни судового рішення - це сукупність достовірних даних, встановлених судом апеляційної інстанції, які вказують на незаконність та/або необґрунтованість вироку чи ухвали суду першої інстанції. В їх основі лежать істотні порушення матеріального або процесуального закону, допущені судом першої інстанції при судовому розгляді справи і винесенні судового рішення.

Суд апеляційної інстанції змінює вирок у разі:

- 1) пом'якшення призначеного покарання, якщо визнає, що покарання за своєю суворістю не відповідає тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого;
- 2) зміни правової кваліфікації кримінального правопорушення і застосування статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність про менш тяжке кримінальне правопорушення;
- 3) зменшення сум, які підлягають стягненню, або збільшення цих сум, якщо таке збільшення не впливає на обсяг обвинувачення і правову кваліфікацію кримінального правопорушення;
- 4) в інших випадках, якщо зміна вироку не погіршує становища обвинуваченого.

Суд апеляційної інстанції змінює ухвалу суду про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру у разі:

1) зміни правової кваліфікації діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, і застосування статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, яка передбачає відповідальність за менш тяжке діяння;

2) пом'якшення виду примусових заходів медичного або виховного характеру.

Підставою для скасування або зміни судового рішення при розгляді справи в суді апеляційної інстанції є:

- 1) неповнота судового розгляду;
- 2) невідповідність висновків суду, викладених у судовому рішенні, фактичним обставинам кримінального провадження;
- 3) істотне порушення вимог кримінального процесуального закону;
- 4) неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність.

Підставою для скасування або зміни вироку суду першої інстанції може бути також невідповідність призначеного покарання тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого.

Суд апеляційної інстанції не вправі скасувати виправдувальний вирок лише з мотивів істотного порушення прав обвинуваченого. Суд апеляційної інстанції не вправі скасувати ухвалу про незастосування примусових заходів медичного або виховного характеру лише з мотивів істотного порушення прав особи, стосовно якої вирішувалося питання про застосування таких заходів.

Неповнота судового розгляду. Неповним визнається судовий розгляд, під час якого залишилися недослідженими обставини, з'ясування яких може мати істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення, зокрема, у разі якщо:

- 1) судом були відхилені клопотання учасників судового провадження про допит певних осіб, дослідження доказів або вчинення інших процесуальних дій для підтвердження чи спростування обставин, з'ясування яких може мати істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення;

2) необхідність дослідження тієї чи іншої підстави впливає з нових даних, встановлених при розгляді справи в суді апеляційної інстанції.

Невідповідність висновків суду першої інстанції фактичним обставинам кримінального провадження.

Судове рішення вважається таким, що не відповідає фактичним обставинам кримінального провадження, якщо:

1) висновки суду не підтверджуються доказами, дослідженими під час судового розгляду;

2) суд не взяв до уваги докази, які могли істотно вплинути на його висновки;

3) за наявності суперечливих доказів, які мають істотне значення для висновків суду, у судовому рішенні не зазначено, чому суд взяв до уваги одні докази і відкинув інші;

4) висновки суду, викладені у судовому рішенні, містять істотні суперечності.

Вирок та ухвала підлягають скасуванню чи зміні із зазначених підстав лише тоді, коли невідповідність висновків суду фактичним обставинам кримінального провадження вплинула чи могла вплинути на вирішення питання про винуватість або невинуватість обвинуваченого, на правильність застосування закону України про кримінальну відповідальність, на визначення міри покарання або застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру.

Істотні порушення вимог кримінального процесуального закону.
Істотними порушеннями вимог кримінального процесуального закону є такі порушення вимог КПК України, які перешкодили чи могли перешкодити суду ухвалити законне та обґрунтоване судове рішення.

Судове рішення у будь-якому разі підлягає скасуванню, якщо:

1) за наявності підстав для закриття судом провадження в кримінальній справі його не було закрито;

2) судове рішення ухвалено незаконним складом суду;

3) судові провадження здійснено за відсутності обвинуваченого, крім випадків, передбачених частиною третьою статті 323 чи статтею 381 КПК України, або прокурора, крім випадків, коли його участь не є обов'язковою;

4) судові провадження здійснено за відсутності захисника, якщо його участь є обов'язковою;

5) судові провадження здійснено за відсутності потерпілого, належним чином не повідомленого про дату, час і місце судового засідання;

6) порушено правила підсудності;

7) у матеріалах провадження відсутній журнал судового засідання або технічний носій інформації, на якому зафіксовано судові провадження в суді першої інстанції.

Неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність. Неправильним застосуванням закону України про кримінальну відповідальність, що тягне за собою скасування або зміну судового рішення, є:

1) незастосування судом закону, який підлягає застосуванню;

2) застосування закону, який не підлягає застосуванню;

3) неправильне тлумачення закону, яке суперечить його точному змісту;

4) призначення більш суворого покарання, ніж передбачено відповідною статтею (частиною статті) закону України про кримінальну відповідальність.

Невідповідність призначеного судом покарання ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого. Невідповідним ступеню тяжкості кримінального правопорушення та особі обвинуваченого визнається таке покарання, яке хоч і не виходить за межі, встановлені відповідною статтею (частиною статті) закону України про кримінальну відповідальність, але за своїм видом чи розміром є явно несправедливим через м'якість або через суворість.

9. Судові рішення суду апеляційної інстанції.

У випадку, передбаченому пунктом 3 частини першої статті 407 КПК України, суд апеляційної інстанції ухвалює вирок. Будь-яке інше рішення суд апеляційної інстанції приймає у формі ухвали.

Судові рішення суду апеляційної інстанції ухвалюються, проголошуються, видаються, роз'яснюються або надсилаються учасникам судового провадження в порядку, передбаченому статтями 368-380 КПК України.

Зміст ухвали суду апеляційної інстанції.

Ухвала суду апеляційної інстанції складається з:

1) вступної частини із зазначенням:

дати і місця її постановлення;

найменування суду апеляційної інстанції, прізвищ та ініціалів суддів і секретаря судового засідання;

найменування (номера) кримінального провадження;

прізвища, ім'я і по батькові підозрюваного, обвинуваченого, року, місяця і дня його народження, місця народження і місця проживання;

закону України про кримінальну відповідальність, що передбачає кримінальне правопорушення, у вчиненні якого підозрюється, обвинувачується особа;

імен (найменувань) учасників судового провадження;

2) мотивувальної частини із зазначенням:

короткого змісту вимог апеляційної скарги і судового рішення суду першої інстанції;

узагальнених доводів особи, яка подала апеляційну скаргу;

узагальненого викладу позиції інших учасників судового провадження;

встановлених судом першої інстанції обставин;

встановлених судом апеляційної інстанції обставин з посиланням на докази, а також мотивів визнання окремих доказів недопустимими чи неналежними;

мотивів, з яких суд апеляційної інстанції виходив при постановленні ухвали, і положення закону, яким він керувався;

3) резолютивної частини із зазначенням:

висновку суду апеляційної інстанції по суті вимог апеляційної скарги;

рішення щодо запобіжного заходу;

розподілу процесуальних витрат;

строку і порядку набрання ухвалою законної сили та її оскарження.

При залишенні апеляційної скарги без задоволення в ухвалі суду апеляційної інстанції мають бути зазначені підстави, з яких апеляційну скаргу визнано необґрунтованою.

При скасуванні або зміні судового рішення в ухвалі має бути зазначено, які статті закону порушено та в чому саме полягають ці порушення або необґрунтованість вироку чи ухвали.

Вирок, ухвала про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру суду апеляційної інстанції.

Суд апеляційної інстанції скасовує вирок суду першої інстанції і ухвалює свій вирок у разі:

1) необхідності застосування закону про більш тяжке кримінальне правопорушення чи збільшення обсягу обвинувачення;

2) необхідності застосування більш суворого покарання;

3) скасування необґрунтованого виправдувального вироку суду першої інстанції;

4) неправильного звільнення обвинуваченого від відбування покарання.

Вирок суду апеляційної інстанції повинен відповідати загальним вимогам до вироків. Крім того, у вироку суду апеляційної інстанції зазначаються зміст вироку суду першої інстанції, короткий зміст вимог апеляційної скарги, мотиви ухваленого рішення, рішення по суті вимог апеляційної скарги.

Суд апеляційної інстанції скасовує ухвалу про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру і постановляє свою ухвалу у разі:

1) необхідності правової кваліфікації діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, як більш тяжкого;

2) застосування більш суворого виду примусових заходів медичного чи виховного характеру;

3) скасування необґрунтованої ухвали суду про відмову в застосуванні примусових заходів медичного чи виховного характеру та закриття кримінального провадження щодо неосудного або неповнолітнього з тих мотивів, що вони не вчинили діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність.

Недопустимість погіршення правового становища обвинуваченого.

Обвинувальний вирок, ухвалений судом першої інстанції, може бути скасовано у зв'язку з необхідністю застосувати закон про більш тяжке кримінальне правопорушення чи суворіше покарання, скасувати неправильне звільнення обвинуваченого від відбування покарання, збільшити суми, які підлягають стягненню, або в інших випадках, коли це погіршує становище обвинуваченого, лише у разі, якщо з цих підстав апеляційну скаргу подали прокурор, потерпілий чи його представник.

Виправдувальний вирок, ухвалений судом першої інстанції, може бути скасований лише у разі, якщо апеляційну скаргу подав прокурор, потерпілий чи його представник, а також на підставі апеляційної скарги обвинуваченого, його захисника з мотивів і підстав виправдання.

Ухвала суду першої інстанції про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру може бути скасована у зв'язку з необхідністю застосувати закон про більш тяжке діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність, та суворіший вид примусових заходів медичного чи виховного характеру лише у разі, якщо з цих підстав апеляційну скаргу подали прокурор, потерпілий чи його представник.

Ухвала суду першої інстанції про відмову в застосуванні примусових заходів медичного чи виховного характеру та закриття кримінального провадження щодо неосудного або неповнолітнього з тих мотивів, що вони не вчинили діяння, передбачене законом України про кримінальну відповідальність, може бути скасована лише у разі, якщо з цих підстав апеляційну скаргу подали прокурор, потерпілий чи його представник.

Ухвала суду першої інстанції може бути скасована з метою погіршення становища особи, щодо якої вона постановлена, лише у разі, якщо з цих підстав апеляційну скаргу подали прокурор, потерпілий чи його представник.

Порядок перевірки ухвал слідчого судді. Отримавши апеляційну скаргу на ухвалу слідчого судді, суддя-доповідач невідкладно витребовує з суду першої інстанції відповідні матеріали та не пізніш як за день повідомляє особу, яка її подала, прокурора та інших заінтересованих осіб про час, дату і місце апеляційного розгляду. Апеляційна скарга на ухвалу слідчого судді розглядається не пізніш як через три дні після її надходження до суду апеляційної інстанції.

Повернення матеріалів кримінального провадження. Після закінчення апеляційного провадження матеріали кримінального провадження не пізніш як у семиденний строк, а у провадженні за апеляційною скаргою на ухвалу слідчого судді - не пізніш як у триденний строк, направляються до суду першої інстанції.